

Medborgare och myndigheter – samspel i risk och kris?

Ann Enander

Försvvarshögskolan

Åre Risk Event

Enander

... man längtar efter
en stark ledare

... jag fick en massa
information, men jag
fick inte svar på det jag
ville veta ...

... skrämde upp mer
än de behövde, det
tycker jag nu ...

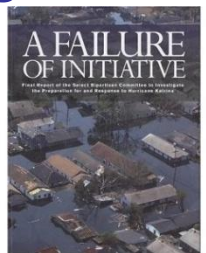
... men det förstår ju inte
människor i gemen ... om
lagstiftning och sånt ...

... några ringde och
stälde alldeles
orimliga krav på
kommunen ...

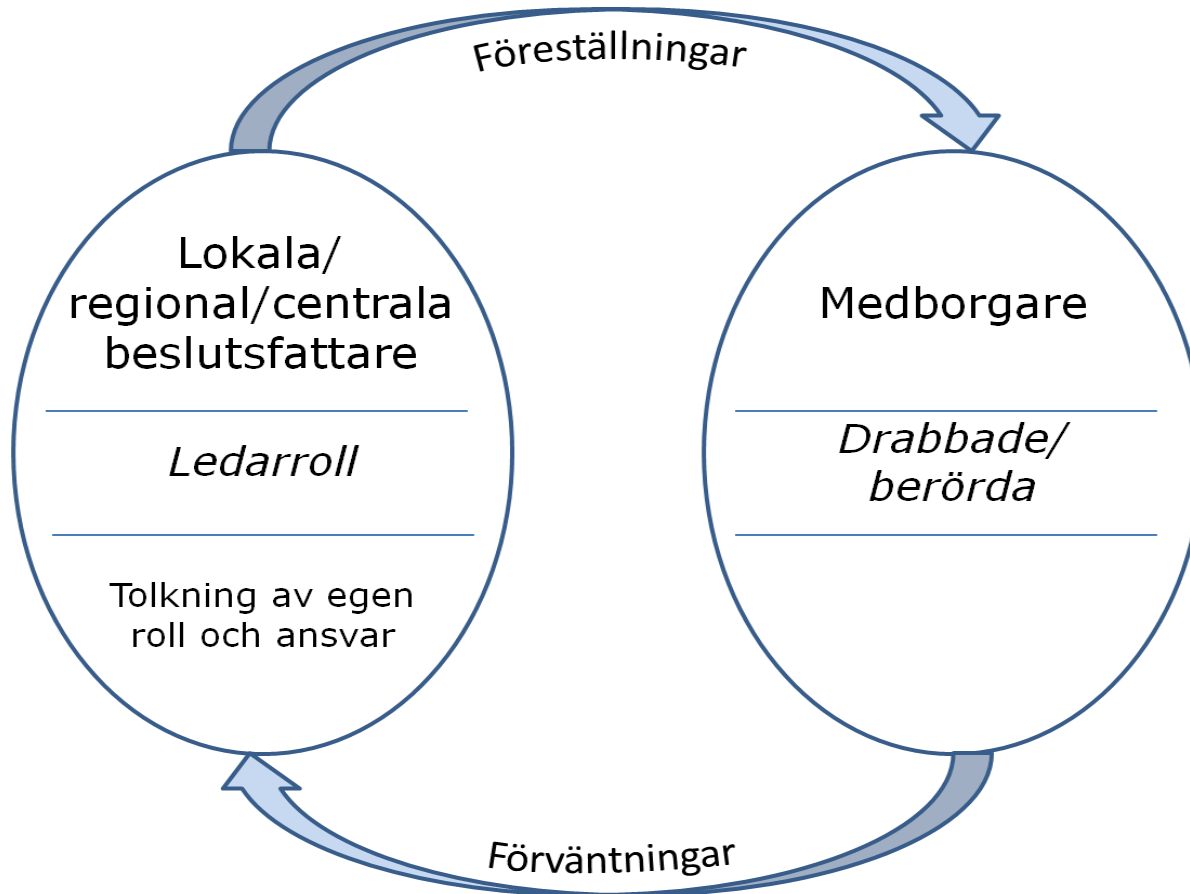
... nu var vi ju bara tvungna
att försöka göra vad vi
kunde för att rädda
invånarnas liv och hälsa ...

Några ingångar

- Ett samspel som behöver uppmärksammas
- Erfarenheter från svåra händelser Sverige/ internationellt
- Kommunala beslutsfattare – "det svåraste"
- Särskilda hot som kräver samlad koordinerat agerande – t ex pandemi, terrorhot, miljö och klimathot
- Ökat fokus på "den enskildes ansvar", ökade förväntningar på samhällets förmåga = ett ökande gap?

Ett samspel av föreställningar och förväntningar

Hur giltiga är våra antaganden om medborgarna i kris ?

- Riskbilden / hotmedvetenhet?
- Reaktioner och känslor?
- Beteenden och agerande?
- Sårbarhet? Behov?
- Olikheter?

Vilka förväntningar har medborgare på samhällets förmåga i kris ?

- Realism i förväntad förmåga?
- Eget ansvar /samhällets ansvar
- Tilltro och förtroende
- Olika former av stöd

Samspelet medborgare/ myndigheter: 4 typfall

- Smittspridning: A(H1N1) influensa
- Klimatanpassning : transport och konsumtion
- Naturhändelser: stormarna Gudrun och Per
- Socialt genererade händelser: våld / konflikt

A(H1N1) influensan

Vaccinera eller ej
Anpassa/ändra rutiner
på kort sikt

- Riskbedömning
- Kunskap
- Förtroende
- Ansvar (konflikt)

Hållbar utveckling/ Klimatanpassning

Anpassa /ändra rutiner
beteenden på lång sikt

- Meningsfullhet
- Kunskap
- Förtroende
- Ansvar (framtida gen.)

* Beslutsunderlag
* Mätbarhet

* Två-vägsrelation
* "Facit"

Samspel mellan bedömning av egen och myndigheters hanteringsförmåga

Tilltro till myndigheters förmåga

Hög

Låg

Hög

Proaktivt engagemang

Personliga lösningar

Bedömd egen förmåga

Låg

Passivt "följarskap"

Mental "flykt" uppgivenhet

Gudrun ... och sedan Per

Klara vardagen
Återuppbygga materiellt

Socialt gen. (våld, utnyttj.)

Förstå, acceptera
Återuppbygga socialt

- * Stöd
- * Meningsskapande
- * Ansvarsutkrävande/rättvisa
- * Framtidstro

Steg mot en starkare samverkan i risk och kris

- Utveckla verktyg för myndigheters "sociala diagnos"
- Tillämpa kunskap i realistisk planering
- Säkerställ medborgarperspektiv i planering och övning
- Tydliggöra samhällets ansvar – individens ansvar
- Lyfta frågor om värden och prioriteringar